

Брюксел, 24.2.2021 г.
COM(2021) 82 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Изграждане на устойчива на климатичните изменения Европа — новата
стратегия на ЕС за адаптиране към изменението на климата**

{SEC(2021) 89 final} - {SWD(2021) 25 final} - {SWD(2021) 26 final}

1. РЕАЛНОСТТА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА — НЕОБХОДИМОСТ ДА СЕ ДЕЙСТВА СЕГА

Изменението на климата се случва днес, така че трябва да направим по-устойчив утрешния ден. Светът току-що приключи най-горещото десетилетие, през което рекордът за най-гореща година беше подобрен осем пъти. Хората, планетата и просперитетът са уязвими от изменението на климата, така че трябва да предотвратим неприспособимостта и да се адаптираме към непредотвратимостта¹. Трябва да направим това по-бързо и то по-интелигентно и системно. Тежките последици от пандемията от COVID-19 върху здравето и социално-икономическо благосъстояние са категорично предупреждение за опасностите от недостатъчната подготвеност. Изборът, който правим днес, трябва да създаде по-добър свят.

Дори преустановяването на всички емисии на парникови газове не би предотвратило проявите на въздействието върху климата, които вече са налице. Те ще продължат десетилетия, дори ако глобалните и европейските усилия за намаляване на емисиите на парникови газове се окажат ефективни. Дори драстичните временни намаления на емисиите като причинените от финансовата криза от 2008 г. или от икономическите смущения от пандемията от COVID-19, имат слабо въздействие върху цялостната траектория на глобалното затопляне. Основните международни ангажименти за постигане на неутралност по отношение на климата увеличават вероятността за най-добрия сценарий, но дори и в този случай са необходими значителни усилия за адаптация.

Значително се увеличават честотата и тежестта на екстремните климатични и метеорологични явления². Това е довело до нарастване на броя на бедствията през последните две десетилетия и на предизвиканите от тях щети³. Тези екстремни прояви варират от безпрецедентни горски пожари и горещини на север от Северния поларен кръг до опустошителни суши в Средиземноморския регион, от урагани, опустошаващи най-отдалечените региони на ЕС, до гори, унищожени от безпрецедентни огнища на корояди в Централна и Източна Европа. Бавно настъпващи събития, като например опустиняването, загубата на биологично разнообразие, деградацията на сушата и екосистемите, повишаването на киселинността на океанските води или повишаването на морското равнище в дългосрочен план са също толкова разрушителни.

Въздействието на изменението на климата има широкообхватни последици във и извън Съюза. Недостигът на вода в ЕС е засегнал разнообразни икономически дейности като земеделието, аквакултурите, туризма, охлаждането на електроцентрали и товарните превози по реките. Това засяга не само икономиката, но и здравето и благосъстоянието на европейските граждани, които все повече страдат от периоди на силни горещини (в световен мащаб най-смъртоносна катастрофа през 2019 г. беше периодът на небивала горещина в Европа, довела до 2500 смъртни случая). Това предизвиква и риск за продоволствената сигурност, влошава съществуващите

¹ Адаптирането е процесът на приспособяване към действителния или очаквания климат и неговото въздействие (Междуправителствен комитет по изменение на климата (IPCC) ([пети доклад за оценка на IPCC](#)). Това не е еднократна реакция на спешни случаи, а поредица от активни мерки за справяне с възел от опасности (например суша или повишаване на морското равнище), експозиция (например по-малко вода на юг) и уязвимост (например бедност или липса на образование). Повратните точки (т.е., праговете в отговор на изменението на климата) като топенето на пермафроста, загубата на морски лед или мащабното изсъхване на гори са източник на усложнения и опасности.

² <https://www.eea.europa.eu/highlights/soer2020-europes-environment-state-and-outlook-report>

³ <https://www.undrr.org/news/drrday-un-report-charts-huge-rise-climate-disasters>

социални неравенства и застрашава културното наследство. ЕС вече е и ще бъде все по-силно засегнат от въздействието на изменението на климата извън Европа в резултат на каскадни и странични ефекти върху търговията или миграцията. Това превръща устойчивостта спрямо изменението на климата⁴ на международно равнище не само във въпрос на солидарност, но и в явен стратегически интерес за автономността на самия ЕС и неговите държави членки.

Нарастват икономическите загуби от все по-честите свързани с изменението на климата екстремни метеорологични явления. В ЕС тези загуби вече възлизат на средно над 12 милиарда евро годишно. Консервативните оценки на долната граница показват, че излагането на днешната европейска икономика на глобално затопляне от 3°C над равнищата от прединдустриалния период би довело до годишна загуба от най-малко 170 милиарда евро (1,36 % от БВП⁵ на ЕС). Бавното покачване на морското равнище също така поражда нарастваща тревога за крайбрежните райони, които произвеждат около 40 % от БВП на ЕС и са дом на около 40 % от населението му. Загубите се разпределят неравномерно, като засягат региони, които вече могат да са изправени пред предизвикателства като нисък растеж или висока младежка безработица.

Европа предприема стъпки, за да отговори на предизвикателството, свързано с климата. ЕС поема ангажимент за постигане на неутралност по отношение на климата до 2050 г. и за по-амбициозна цел за намаляване на емисиите с поне 55 % до 2030 г. в сравнение с 1990 г. Извънредната ситуация в областта на климата е призната от Европейския парламент, редица държави членки и от над 300 града. Европейският съвет заключи, че изменението на климата представлява „екзистенциална заплаха“. ЕС одобри ангажимента на държавните и правителствените ръководители на ЕС в рамките на „Ангажимента на лидерите към природата“ от 2020 г.⁶, който има за цел да се бори едновременно с кризите в областта на климата и биоразнообразието. Акцентът върху прехода към зелени технологии в Механизма за възстановяване и устойчивост и следващото поколение програми на политиката на сближаване предоставя възможност за осигуряване на инвестиции и реформи, които могат да спомогнат за повишаване на устойчивостта към климатични сътресения и за ускоряване на декарбонизацията на икономиката. По отношение на частния сектор таксономията на ЕС за устойчиви дейности ще осигури рамката за улесняване на устойчиви на климатичните изменения инвестиции. На индивидуално равнище над 93 % от европейските граждани смятат, че изменението на климата е сериозен проблем, а 70 % са съгласни, че адаптацията към изменението на климата е нещо положително.

Важността на адаптацията все повече се признава в световен мащаб, но в множество доклади се подчертава липсата на готовност⁷. Екстремните метеорологични условия и техните последици присъстват почти постоянно в средствата за масова информация, като тяхната повишена интензивност и честота поради характеристиките на изменението на климата са сред приоритетите в програмата на обществата в световен мащаб. Глобалната комисия по въпросите на адаптацията подчерта, че решенията за адаптация често са печеливши при всякакви обстоятелства, т.е. струва си да се преследват независимо от крайната траектория на изменението на климата. Това

⁴ За обсъждане на връзката адаптиране и устойчивост, вж. [IPCC](#).

⁵ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/economic-impacts>

⁶ <https://www.leaderspledgefornature.org/>

⁷ [Adaptation Gap Report 2020](#), Доклади на Глобалната комисия по въпросите на адаптацията [Adapt Now](#) и [State and trends in adaptation 2020](#).

се дължи на многобройните съпътстващи ползи от тях, по-специално на свързаните с природата решения и предотвратяването на риска от бедствия, както и „тройния дивидент“ от адаптацията: избягване на бъдещи човешки, природни и материални загуби; генериране на икономически ползи чрез намаляване на рисковете, увеличаване на производителността и стимулиране на иновациите; както и ползи за социалната област, околната среда и културата.

Карта 1: Примерът със сушата

Поради променящия се климат редица европейски региони вече са изправени пред по-чести, тежки и по-продължителни суши. Сушите⁸ могат да имат каскаден ефект; например в резултат на сушата намаляват нивата на водата в реките и подпочвените води, забавя се растежът на дърветата и културите, увеличават се нападенията от вредители и възникват горски пожари. В Европа повечето загуби, причинени от сушата (~9 милиарда евро годишно), засягат селското стопанство, енергийния сектор и общественото водоснабдяване. Екстремните суши в Западна и Централна Европа през 2018, 2019 и 2020 г. нанесоха значителни щети. Само през 2018 г. щетите в земеделието възлизат на около 2 милиарда евро във Франция, 1,4 милиарда евро в Нидерландия и 770 милиона евро в Германия. При глобално затопляне от 3°C суши ще възникват два пъти по-често и абсолютните годишни загуби в резултат на суши в Европа биха се увеличили до 40 милиарда евро годишно, като най-тежко ще бъдат засегнати Средиземноморският и Атлантическият регион⁹.

ЕС може да реагира на случаите на суша с краткосрочни спешни мерки в рамките на Механизма за гражданска защита на Съюза, като вече са налице и общоевропейски системи за ранно предупреждение. Държавите членки прилагат интегрирано управление на речните басейни чрез Рамковата директива за водите, а някои приеха планове за управление на сушата по отношение на уязвими речни басейни. Като се има предвид, че в дългосрочен план почти всички речни басейни могат да бъдат изложени на суша, необходими са решения за организационна и техническа адаптация. В селското стопанство това включва устойчивото (повторно) използване на водите, управлението на почвите и растителната покривка, устойчиви на суша култури, вертикално земеделие или дори планиране на земеползването и възстановяването на засегнати зони. В енергетиката и транспорта това включва подготвеност за прекъсване на определени водни пътища с товарен транспорт, работата на водоелектрически централи и охлаждането за електрически централи¹⁰. По отношение на питейната вода — насърчаване на икономията на вода в жилищата или допълнителна инфраструктура за доставка и съхранение.

2. ИЗГРАЖДАНЕ НА УСТОЙЧИВ НА КЛИМАТИЧНИТЕ ИЗМЕНЕНИЯ СЪЮЗ

Европейският зелен пакт — стратегията на ЕС за растеж за устойчиво бъдеще, се основава на осъзнаването, че преходът към зелени технологии е възможност и че бездействието води до огромни разходи. Той показва водещата роля на ЕС при предотвратяването на най-лошия сценарий посредством поемане на ангажимент за неутралност по отношение на климата, както и при по-доброто подготвяне чрез

⁸ Сушата представлява необичаен и временен дефицит на достъпната вода независимо дали е атмосферна, повърхностна или подпочвена вода.

⁹ Доклад от проучване PESETA IV. <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv/droughts>

¹⁰ <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/water-energy-nexus-europe>

посочване на по-амбициозни действия за адаптиране, които се основават на Стратегията на ЕС за адаптация от 2013 г.¹¹.

Дългосрочната визия е, че през 2050 г. ЕС ще бъде устойчиво на изменението на климата общество, напълно адаптирано към неизбежното въздействие на изменението на климата. Това означава, че до 2050 г., годината, в която се стремим да завършим постигането на неутралност по отношение на климата, ще имаме по-голям капацитет да се адаптираме и ще сведем до минимум уязвимостта към климатичните въздействия в съответствие с Парижкото споразумение и предложения европейски законодателен акт за климата¹².

Предложението за европейски законодателен акт за климата създава основата за по-високи амбиции и съгласуваност на политиките по отношение на адаптирането. В него се определя както рамката за постигане на неутралност по отношение на климата, така и амбицията за адаптиране до 2050 г. чрез интегриране на общоприетата международна визия за действие в правото на ЕС (т.е. глобалната цел за адаптиране в член 7 от Парижкото споразумение и цел 13 за устойчиво развитие). С това предложение ЕС и държавите членки от ЕС се ангажират да постигат непрекъснат напредък с цел повишаване на капацитета си да се адаптират, да увеличават устойчивостта и намаляват уязвимостта към изменението на климата. Новата стратегия за адаптация посочва пътя и предлага решения за реализирането на този напредък. Като се има предвид системният характер на политиката за адаптиране, действията за адаптиране ще бъдат приложени по интегриран начин с други инициативи на Европейския зелен пакт, като например стратегията за биологичното разнообразие, Вълната на саниране, стратегията „От фермата до трапезата“, Плана за действие за кръгова икономика и Плана за нулево замърсяване, стратегията за горите, стратегията за почвите, стратегията за интелигентна и устойчива мобилност и обновената стратегия за устойчиво финансиране.

ЕС вече е предприел действия за повишаване на устойчивостта си през последните години съгласно Стратегията за адаптация от 2013 г.¹³. Понастоящем всички държави членки имат национална стратегия или план за адаптация; адаптирането е включено в политиките и дългосрочния бюджет на ЕС; а платформата Climate-ADAPT¹⁴ се превърна в ключова отправна точка за знания относно адаптирането. Глобалната комисия по въпросите на адаптацията призна ЕС за новатор при интегрирането на съображенията относно риска, свързан с климата, в процеса на вземане на решения¹⁵. Тази нова стратегия надгражда този опит, увеличава амбицията и се разширява, за да бъдат обхванати нови области и приоритети.

Държавите членки ще продължат да бъдат основните партньори по отношение на изпълнението, като по-амбициозни и по-активни действия на равнището на ЕС ще им помогнат да посрещнат нуждите в областта на адаптирането. Необходимостта от повече подкрепа на равнището на ЕС е подкрепена от придружаващата оценка на въздействието¹⁶. Дори ако предизвикателствата, свързани с адаптирането, имат местен и специфичен характер, решенията често могат да бъдат лесно прехвърлени и приложени в регионален, национален или транснационален

¹¹ Стратегия на ЕС за адаптация към изменението на климата [COM\(2013\)216 final](#).

¹² Европейски законодателен акт за климата [COM/2020/80 final](#)

¹³ Оценка на Стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата), [SWD/2018/461 final](#)

¹⁴ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

¹⁵ <https://gca.org/reports/adapt-now-a-global-call-for-leadership-on-climate-resilience/>

¹⁶ SWD(2021)25 и SWD(2021)26.

машаб. Редица последици от изменението на климата имат силно трансгранично измерение (например в Арктическият регион, макрорегиони или речни басейни) или международно измерение (най-отдалечените региони на ЕС и отвъдморските страни и територии), като съществуват и специфични за ЕС последици върху единния пазар. Солидарността между държавите членки и в тях е от съществено значение за постигането на устойчивост по справедлив начин. Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки по прилагането на настоящата стратегия, както и за по-добро съгласуване на действията за адаптиране на международно равнище и на равнището на ЕС. На регионално и местно равнище ще бъдат реализирани ползи за адаптацията, а Европейският пакт за климата¹⁷ ще оправомощи отделните граждани, чиято роля е от основно значение за успеха на стратегията за адаптация¹⁸.

Сериозността на поставеното от адаптацията предизвикателство я прави начинание, което ангажира правителствата и цялото общество Изключително важно е частният и публичният сектор да работят по-тясно, по-специално по отношение на финансирането на адаптацията. Стратегията, заедно с акцента и инструментите, които предоставя, ще помогне на частния сектор да идентифицира рисковете и да насочи инвестициите към действия за адаптиране и устойчивост (и да избегне неправилно адаптиране). Чрез предлагането на решения за отговор на осъзнаването на последиците от изменението на климата (като например задълженията за оповестяване на нефинансова информация, таксономията на ЕС за устойчиви дейности и обновената стратегия за устойчиво финансиране) ще бъдат подпомогнати големите дружества, малките и средните предприятия (МСП), местните администрации, социалните партньори и обществеността. Това ще спомогне също така да се коригира погрешното схващане, че адаптирането представлява единствено разход — то е инвестиция.

Със стратегията се цели да се реализира визията за 2050 г. за устойчив на изменението на климата Съюз, като се направи адаптирането по-интелигентно, по-систематично, по-бързо и като се даде тласък на международните действия. Чрез осъществяване на цикъла на политиката това се превръща в подобрени знания и данни; подкрепя за разработване на политики и управление на риска за климата на всички нива и засилени действия за адаптиране във всички области. С новата стратегия Комисията изпълнява своите задължения, за да подготви Европа да стане по-устойчива към изменението на климата. Цялостното изпълнение на действията по стратегията ще дадат на Европа възможност да бъде в много по-благоприятно положение спрямо последиците от изменението на климата още към 2030 г. Това би означавало, че готовността за адаптация и планирането са обхванали всеки местен административен орган, дружество и домакинство; изпълнението на мерките за адаптация е в ход за най-силно засегнатите; осигурена е водеща позиция в глобален мащаб в области като услугите в областта на климата, осигуряването на устойчивост по отношение на климата или природосъобразните решения.

2.1. По-интелигентно адаптиране: подобряване на знанията и управление на несигурността

Въпреки напредъка продължават да съществуват големи пропуски в нашите знания относно адаптирането. Изменението на климата се проявява в голям брой

¹⁷ <https://europa.eu/climate-pact>

¹⁸ Предстоящата Конференция за бъдещето на Европа може да бъде използвана за насърчаване на информираността за адаптацията на всички нива.

опасности, като оказва въздействие върху почти всички сектори. Ето защо базата от знания, необходима за предоставяне на информация за осигуряване на ефективни действия, е обширна. Тя включва несигурност относно това колко бързо и до каква степен климатът ще се промени и ще засегне природните и човешките системи, както и ефективността на политиките и мерките. Нараства необходимостта богатството от данни за климата и наличната информация да бъдат трансформирани в специализирани инструменти и лесни за употреба продукти. Трябва да разширим границите на знанията относно адаптирането и да придобием повече и по-добри данни, свързани с климата, включително относно икономическите загуби. Освен това трябва да обединим информацията от всички посочени източници.

2.1.1. Разширяване на границите на знанието относно адаптирането.

Вземането на решения и действията срещу несигурността по отношение на климата могат да бъдат улеснени чрез базиране на решенията на най-новите научни знания. Вече имаме стабилна база от знания за предприемане на действия, но е необходима по-нататъшна работа по мерките за адаптиране, разходите и ползите от тях, както и по свързаните с тях ефекти от разпределението. Освен това трябва да използваме науката, за да подобрим разбирането си за връзката между климатичните опасности и социално-икономическата уязвимост и социално-икономическите неравенства. Трябва да разработим ефективни и приобщаващи механизми за управление, които да осигурят диалог между политиките и учените, например чрез провежданата на всеки две години Европейска конференция относно адаптирането към изменението на климата. ЕС е в добра позиция да улесни това, като се опира на своя опит с рамковите програми за научни изследвания и иновации, космическата програма и Механизма за гражданска защита на Съюза. Ще е необходим напредък, например в моделирането с цел по-точна оценка на бъдещите щети и за специализиране на мерките за адаптиране, в подобряването на разбирането на влиянието върху здравето, каскадните ефекти от едновременни или последователни последици от изменението на климата или критичните точки в системите на планетата¹⁹.

Цифровата трансформация е от решаващо значение за постигането на целите на Зеления пакт в областта на адаптирането. Всички данни от водещите научни организации на ЕС като „Коперник“²⁰ и Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда (EMODnet)²¹ се предлагат безплатно и с открит достъп за всички потребители по целия свят. Услугата в областта на изменението на климата на „Коперник“ ще продължи да увеличава използваемостта на данните и допълнително да разработва услуги, като например услуги за причисляване на екстремни явления²². Трябва да насърчаваме използването на най-новите цифрови технологии и услуги в областта на климата, за да подкрепим вземането на решения (например дистанционно наблюдение, интелигентни метеорологични станции, изкуствен интелект и високопроизводителни изчисления). Новите инструменти като Destination Earth и Digital Twins²³ притежават значителен потенциал да повишат нашето разбиране за

¹⁹ <https://media.nature.com/original/magazine-assets/d41586-019-03595-0/d41586-019-03595-0.pdf>

²⁰ Програмата „Коперник“ е една от водещите програми на ЕС. Чрез наблюдение на сушата, морето, изменението на климата и на атмосферата „Коперник“ предоставя пълен, безплатен и отворен достъп до обширно портфолио от данни от наблюдението на Земята и наземни данни, както и продукти и услуги.

²¹ <https://emodnet.eu/en>

²² За да се разбере до каква степен екстремните метеорологични и климатични явления могат да бъдат свързани с изменението на климата. Вж. C3S.

²³ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/destination-earth-destine#Digital-twins>

настоящите и бъдещите последствия от изменението на климата в планетарен и в местен мащаб. Допълнително ще бъдат засилени и дейностите по измерване и наблюдение на океана.

Трябва да разберем по-добре взаимозависимостите между изменението на климата, екосистемите и услугите, които те предоставят. През настоящия век се очакват значителни промени в сухоземните екосистеми и видовете растителност в земната площ на Европейския съюз, включително в защитените зони. Промените в цикъла на водата, температурните промени и повишаването на морското равнище ще създадат допълнителен стрес за екосистемите. През настоящия век се очаква в океаните да възникнат безпрецедентни условия с повишени температури, увеличаване на киселинността на водата и намаляване на съдържанието на кислород. Нуждаем се от научно обосновано стабилно възстановяване и управление на екосистемите, което спомага да се минимизират рисковете, подобрява устойчивостта и гарантира непрекъснатото предоставяне на жизненоважни екосистемни услуги и функции: осигуряване на храна, пречистване на въздуха и водата, защита от наводнения, биологично разнообразие и смекчаване на изменението на климата.

Комисията ще:

- *подпомогне запълването на пропуските в знанията относно последиците от изменението на климата и адаптирането, включително за океаните, чрез „Хоризонт Европа“, „Цифрова Европа“, „Коперник“ и EMODnet;*
- *подобри състоянието на инструментите за моделиране на адаптирането, оценка на риска и управление — към „моделиране на ниво активи“.*

2.1.2. Повече и по-добри данни за риска и загубите, свързани с климата

Данните за риска и загубите, свързани с климата²⁴, са от решаващо значение за **подобряване на точността на оценката на риска във връзка с климата**. Всяко ново решение за инвестиции и политики следва да бъде съобразено с изменението на климата и устойчиво в бъдеще — от домакинства, които реновират домовете си, до МСП, които създават стопанска дейност в уязвима зона, по-големи предприятия, управляващи вериги за доставки, банки, които се съгласяват да отпуснат нови заеми, или градове, планиращи благоустройство на различни зони. Понастоящем данните за количествено определяне на загубите при бедствия са незадоволителни: те често не се документират и/или не са налични в достъпни формати и бази данни, след като бъдат събрани.

За да се избегне вземането на решения, при които не се взема под внимание климатът, данните както от частния, така и от публичния сектор следва да се документират, събират и споделят по изчерпателен и хармонизиран начин. Комисията ще насърчава създаването на общи правила и спецификации за документиране и събиране на данни за риска и загубите, свързани с климата, както и за физически рискове във връзка с климата, и ще подкрепи централизираното

²⁴ Това включва претърпени от публични или частни субекти загуби в резултат на последиците от изменението на климата, например загуба на живот, увреждане на инфраструктура или загуби при търговски операции. Данните включват също така разходи за спешно реагиране и възстановяване на ниво активи и на различни административни нива. [Документирането и споделянето на данни за риска и загубите, свързани с климата](#), подкрепят работата по [Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия](#).

документиране на данните от публичния и от частния сектор на равнището на ЕС чрез своя Център за данни за риска²⁵. Тя ще насърчава на национално равнище доброволен подход на публично-частни партньорства за събиране и споделяне на данни за загубите посредством засилено сътрудничество с държавите членки, градовете и промишлеността. Комисията ще определи също така нуждите от данни и ще обсъди с промишлеността най-добрите начини за събиране на изчерпателни и хармонизирани данни от застрахователните дружества, като упълномощи, когато е целесъобразно, Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA).

Комисията ще улесни достъпа на заинтересованите страни до данните за риска и загубите, свързани с климата. Прегледът на директивата INSPIRE през 2021 г. като част от инициативата „GreenData4All“ осигурява възможност за преразглеждане на законодателството, за да бъдат обхванати данните за загубите от бедствия, свързани с околната среда и климата, като се разширява обхватът на обществения достъп. Данните за загуби от бедствия, свързани с климата, също могат да се разглеждат като масиви от данни с висока стойност при бъдещи преразглеждания на акта за изпълнение на Директивата за отворените данни и при повторното използване на информацията от публичния сектор. По същия начин данните, събрани в публично-частни партньорства, ще бъдат възможно най-достъпни.

Комисията ще:

- *насърчава и подкрепя използването на своя Център за данни за риска за хармонизиране на документирането и събирането на изчерпателни и подробни данни за риска и загубите във връзка с климата, като насърчава публично-частните партньорства на национално равнище с цел събиране и споделяне на такива данни;*
- *проучи с EIOPA и промишлеността най-добрите начини за подобряване на събирането на единни и изчерпателни данни за застрахованите загуби и ще предостави пълномощия на EIOPA, ако е необходимо;*
- *разшири обхвата на обществения достъп до информация за околната среда в Директивата INSPIRE, за да включи данни за риска и загубите, свързани с климата.*

2.1.3. Превръщане на Climate-ADAPT в авторитетна европейска платформа по въпросите на адаптирането

Платформите за знания в областта на климата играят все по-голяма роля при вземането на решения за действия в областта на адаптирането. Climate-ADAPT вече е утвърден референтен инструмент и ресурс за знания, който постепенно се разраства, например чрез достъп до данни от „Коперник“²⁶. Трябва обаче да инвестираме повече в разширяване на възможностите му, в увеличаване на базата му от потребители и сътрудници, в разрастването на обхвата и въздействието му²⁷. Той ще стимулира обмена на знания, добри практики и решения, включително по проекти,

²⁵ <https://drmkc.jrc.ec.europa.eu/risk-data-hub/>

²⁶ „Коперник“ обединява Европейската информационна система за горските пожари, Европейската обсерватория за сушиите и Европейската система за информираност за наводнения в рамките на своята [Услуга за управление на извънредни ситуации](#).

²⁷ Въз основа на задълбочена оценка <https://www.eea.europa.eu/publications/sharing-adaptation-information-across-europe>.

финансирани от ЕС, като обхваща все по-голяма мрежа от потребители. Той също така ще събира и обработва данни от всички относими източници и впоследствие ще изготвя висококачествена информация. Връзките с транснационалните, националните и поднационалните платформи за адаптиране ще бъдат доразвити, както и връзката и оперативната съвместимост със съответните ресурси, отнасящи се до последствията от изменението на климата²⁸.

Нуждаем се от по-задълбочено разбиране на свързаните с климата рискове за здравето и създаването на по-голям капацитет за противодействие. Заплахите за здравето, свързани с изменението на климата, се увеличават; те са сериозни и решение може да бъде намерено само в трансграничен контекст. Заплахите включват смърт и нараняване от горещина, наводнения или горски пожари, както и появата и разпространението на инфекциозни болести и алергени, свързани с географските промени при векторите и патогените²⁹. Изменението на климата ще представлява все по-голямо предизвикателство за способността на системите за обществено здраве да функционират ефективно, например да развият капацитет за справяне с болести, непознати досега в Европа. Комисията ще обедини и свърже данните, инструментите и експертните знания, за да съобщава, наблюдава, анализира и предотвратява въздействието на изменението на климата върху човешкото здраве въз основа на подхода „Едно здраве“.

Комисията ще:

- актуализира и разширява Climate-ADAPT като източник на знания за последиците от изменението на климата и адаптирането, включително като обединява различни източници на информация и като служи за механизъм за наблюдение и докладване;
- създаде Европейска обсерватория за климата и здравето в рамките на Climate-ADAPT.

2.2. По-систематично адаптиране: подкрепа за разработване на политики на всички равнища и във всички сектори

Изменението на климата има толкова всеобхватно въздействие, че нашият отговор трябва да бъде систематичен. Комисията ще продължи активно да включва съображенията за устойчивост спрямо изменението на климата във всички актуални области на политиката, които са приложими както за публичния, така и за частния сектор. Интегрирането ще надхвърли секторите, разгледани в Стратегията на ЕС за адаптация от 2013 г., която включваше селското стопанство, инфраструктурата и застраховането. То ще подпомогне по-нататъшното развитие и, най-важното, прилагането на стратегии и планове за адаптиране на всички нива на управление. В този систематичен подход има три междусекторни приоритета: интегриране на адаптирането в макрофискалната политика, природосъобразните решения за адаптиране и местните действия за адаптиране.

²⁸ Например: [Информационна система на Европа за горите](#), [Обсерватория на ЕС за почвите](#), [Информационната система за биологичното разнообразие на Европа](#), [Европейска обсерватория за сушиите](#), [Център за знания в областта на биологичното разнообразие](#), [Европейски научен център за наблюдение на Земята](#).

²⁹ <https://www.eea.europa.eu/publications/healthy-environment-healthy-lives>

2.2.1. Подобряване на стратегиите и плановете за адаптиране

Стратегиите за адаптиране на всички нива трябва да бъдат ефективни и да се основават на най-новите научни постижения. Стратегиите и плановете за адаптиране ще продължат да бъдат важни инструменти. Националните, регионалните и местните органи следва да осигурят тяхното развитие. Комисията предлага също така подкрепа за изграждане на административен капацитет в държавите членки за прилагане на политиките на ЕС за адаптиране към изменението на климата чрез своя Инструмент за техническа подкрепа. Комисията и участващите държави и региони също така ще стимулират трансграничното сътрудничество чрез рамките на ЕС за макрорегионални стратегии за сътрудничество³⁰, стратегиите за морските басейни и други морски стратегии³¹, програмите за финансиране по Interreg и възможностите за сътрудничество и работа в мрежа в рамките на общата селскостопанска политика. Това ще подпомогне изпълнението на мерките за адаптиране благодарение на координираните и съвместни действия между държавите членки, както и между държавите от ЕС и извън ЕС. Комисията също така ще насърчи обмена на най-добри практики и решения във връзка с общите предизвикателствата, свързани с адаптирането, между най-отдалечените региони и с техните съседи. Като част от процеса на докладване в рамките на функционирането на общата политика в областта на рибарството, Комисията ще направи оценка как тази политика отговаря на изискванията на адаптирането към изменението на климата.

Наблюдението, докладването и оценката са от съществено значение за определяне на солидни базови данни, спрямо които да се измерва напредъкът в адаптирането. В Регламента за прилагане относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата³² вече са определени структурата, форматът, процесите на подаване и прегледът на информацията относно адаптирането, докладвана от държавите членки. С това надеждно отчитане се подкрепя и прилагането на националните планове в областта на енергетиката и климата, например при защитата на сигурността на енергийните доставки на ЕС от последиците от изменението на климата. Въпреки че местните особености на адаптирането често затрудняват сравненията, такива все пак могат да се направят за райони, които преминават през няколко граници и споделят едни и същи рискове. Такива райони включват речни басейни или планински райони, острови или някои от най-отдалечените региони (които са особено уязвими към последиците от изменението на климата). Комисията ще разработи допълнително подходящи показатели и рамка за оценка на устойчивостта въз основа на опита, натрупан при работата с индексите за готовност за адаптация във връзка със Стратегията за адаптация от 2013 г. и в съответствие с работата в рамките на Комитета по адаптация към Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (РКООНИК).

Съгласуваността на политиката трябва системно да отчита адаптирането, за да се избегне неволното му застрашаване Когато е подходящо, при изработването на политиката на Съюза, ЕС и държавите членки трябва да прилагат следните принципи за съгласуваност на политиките: да се гарантира, че при регулирането и финансирането се взема под внимание рискът от бедствия, за да се избягва създаването на нова експозиция; да се намали съществуващият риск чрез изграждане на устойчивост, предотвратяване и готовност; да се управлява остатъчният риск. Тези принципи следва

³⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

³¹ https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/sea_basins_en

³² Европейска комисия, [Регламент за изпълнение \(ЕС\) 2020/1208](#)

да се интегрират например в поканите за участие в търг и в критериите за избор на проекти, финансирани от ЕС, а също надлежно да се вземат предвид в по-широк смисъл при определянето на политиките. При подобряването на начина, по който насоките за по-добро регулиране и инструментите за подпомагане отразяват устойчивостта, както е обявено в Европейския зелен пакт, Комисията ще гарантира, че въпросите във връзка с адаптирането към изменението на климата са надлежно и пропорционално взети предвид.

Комисията ще:

- *насърчи регионалното и трансграничното сътрудничество и ще подобрява насоките относно националните стратегии за адаптиране в сътрудничество с държавите членки;*
- *надгражда наблюдението, докладването и оценката на адаптирането чрез използване на хармонизирана рамка от стандарти и показатели;*
- *предостави инструменти за предварителна оценка на проекти, за да набележи по-добре съпътстващите ползи и положителните въздействия върху икономиката на проектите за адаптиране и предотвратяване;*
- *актуализира своите насоки за по-добро регулиране и своя инструментариум с цел по-добро отразяване на принципите на съгласуваност на политиката за управление на рисковете, свързани с климата.*

2.2.2. Насърчаване на местна, индивидуална и справедлива устойчивост

Адаптирането се извършва преди всичко на местно равнище, така че подкрепата от ЕС трябва да спомогне за повишаване на устойчивостта на местно равнище. Финансовата подкрепа става все по-достъпна чрез европейските структурни и инвестиционни фондове³³, общата селскостопанска политика, програмата LIFE и Механизма за възстановяване и устойчивост. Комисията ще подкрепи използването на местно равнище на данни и цифрови и интелигентни решения, свързани с адаптирането към изменението на климата, които са съобразени с местните и регионалните особености. По този начин ще бъдат надградени съществуващите инициативи и инструменти като Европейското партньорство за иновации „Интелигентни градове и общини“ (EIP-SCC Marketplace)³⁴, програмата „Цифрова Европа“, „Хоризонт Европа“ и инициативата относно предизвикателствата пред интелигентните градове³⁵. За да ангажира и овласти отделните европейски граждани да предприемат преки действия за адаптиране, Комисията ще използва инициативата „Европейски пакт за климата“ и коалицията на ЕС за образование, посветено на климата,³⁶ за да информира, вдъхновява и свързва.

Европейският конвент на кметовете и Световният конвент на кметовете ще бъдат подкрепени, за да подпомогнат местните и регионалните органи. За да им

³³ [Предимно от Кохезионния фонд](#) и Европейския фонд за регионално развитие; в по-малка степен от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за морско дело и рибарство и Европейския социален фонд;

³⁴ <https://eu-smartcities.eu/>

³⁵ <https://www.intelligentcitieschallenge.eu/>

³⁶ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/education-climate-coalition_bg

помогне да преминат от планиране към действие, ЕС ще стартира механизъм за подкрепа в областта на политиките, който да подпомогне органите в рамките на Европейския конвент на кметовете. По този механизъм ще се предоставя пряка техническа помощ с цел подпомагане на разработването и прилагането на техните стратегии и планове за адаптиране. ЕС ще насърчава още по-широкото участие на регионалните органи в определянето на програмата за адаптиране чрез Програмата на ЕС за градовете и местните групи за действие в областта на рибарството и ще включи представители на Комитета на регионите като част от Европейския конвент на кметовете.

Постигането на справедлива устойчивост е от решаващо значение, за да може ползите от адаптирането към изменението на климата да бъдат широко и справедливо споделени Европейските региони и граждани са пряко засегнати от изменението на климата, например в резултат на загуба на работни места в засегнати от климата сектори като земеделието, рибарството и туризма. Неравномерната експозиция и уязвимостта спрямо последиците от изменението на климата на различни региони и социално-икономически групи влошава съществуващите неравенства и уязвимост³⁷. Последиците от изменението на климата не са неутрални. Мъжете и жените, възрастните хора, хората с увреждания, разселените лица или социално маргинализираните лица имат различни способности да се адаптират. Мерките за адаптиране трябва да вземат под внимание специфичните им ситуации. Подкрепата става все по-необходима за инициативи за образование, обучение и преквалификация, които водят до „зелени“ работни места. ЕС ще насърчава дългосрочните стратегии и политиките за икономическа диверсификация, които дават възможност на работниците да се преквалифицират и да преминават към сектори със „зелен“ растеж, като същевременно се гарантира достатъчна и висококвалифицирана работна сила. Това ще изисква да подобрим разбирането си за въздействието на изменението на климата върху работниците, условията на труд, здравето и безопасността, да оценяваме свързаните с това ефекти при разпределянето, както и да привличаме социалните партньори. Подкрепа може да бъде намерена например чрез Европейската програма за умения, „Гаранция за младежта“, Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) и Механизма за възстановяване и устойчивост.

Комисията ще:

- *засили подкрепата за планирането и изпълнението на мерки за адаптиране от местен мащаб и ще стартира механизъм за подпомагане на адаптирането в рамките на Европейския конвент на кметовете;*
- *подкрепя придобиването на нови умения и преквалификацията на работниците за справедлива и честна устойчивост посредством образование и обучение чрез ЕСФ+, „Еразъм+“ и Европейския корпус за солидарност;*
- *продължи да осигурява правоприлагането на съществуващото законодателство в областта на заетостта и социалната сфера и, където е приложимо, ще разгледа възможността за нови инициативи, които повишават защитата на работниците от въздействието на изменението на климата.*

³⁷ Вж. [Доклад на ЕИП](#) : Неравномерна експозиция и неравенство спрямо въздействието

2.2.3. Интегриране на устойчивостта спрямо изменението на климата в националните фискални рамки

Националните фискални рамки в ЕС само в ограничена степен отчитат фискалните рискове, свързани с изменението на климата и с природните бедствия. Подпомагането на пострадалите и възстановителните работи след екстремни метеорологични явления и при бавно протичащи явления ще увеличават държавните разходи, включително поради компенсация на незастраховани загуби. Отражението върху производствения капацитет може да има отрицателно въздействие върху икономическия растеж. Управлението на риска от природни бедствия включва процеси и инструменти за справяне с предвижданите рискове, свързани с климата, както и такива за намаляване на последиците от природните бедствия. Това трябва да се отчита при планирането на бюджета и при институционалните и управленските мерки. Финансирането за справяне с риска от бедствия може да бъде допълнено с комбинация от инструменти за управление и споделяне на риска, осигурени от частния сектор, адаптирани към тежестта и честотата на бедствията. Предвид евентуалното въздействие върху фискалната стабилност е необходимо също така да се управляват рисковете за дългосрочната устойчивост на публичния дълг.

Макрофискалната устойчивост изисква включването в икономическите политики на широк обхват от реалистични сценарии в областта на климата, както и, разбиране на управлението на риска от бедствия³⁸.

Изработването на солидни оценки на риска предполага оценка на въздействието и вероятността на реалистични сценарии за изменение на климата. Разработването на анализите на сценариите от своя страна може да бъде включени в стрес тестове за макроикономическите променливи³⁹. Препоръчително е да се предоставят надеждни оценки на основните икономически последици, произтичащи от природните рискове, както и оценки на фискалното им въздействие, което се отразява в процеса на планиране на бюджетите. Вземането предвид на количествените оценки на риска от бедствия в бюджетните планове би спомогнало за бързото предоставяне на средства, които са съизмерими с нуждите. Специалните фондове и инструменти на национално равнище и на равнището на ЕС, например Фонд „Солидарност“ на ЕС⁴⁰, могат да допринесат за операциите след извънредни ситуации и операциите по възстановяване след бедствие. Това трябва да включва като минимум съображенията за „по-добро повторно изграждане“. Прозрачността на приносите може да осигури стимули за адаптиране и да намали риска от недобросъвестно поведение⁴¹.

Целите за адаптиране към изменението на климата и за устойчивост са заложили в усилията за възстановяване на равнище ЕС след пандемията от COVID-19. Подкрепата за възстановяването ще продължи да бъде централна цел на макрофискалната политика в краткосрочен и средносрочен план. Мащабът и

³⁸ Чувствителността на климата е прогнозен диапазон — икономическата политика следва да бъде подготвена за случая, в който глобалните температури при дадено количество емисии се покачват значително по-високо от очакваното в най-вероятните сценарии. Вж. например [CRESCENDO](#).

³⁹ Референтните сценарии за общото състояние на ЕС до 2040 г. ще бъдат разработени в Доклада за стратегическо прогнозиране за 2021 г. на Комисията.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/solidarity-fund/

⁴¹ Използване на етапите на възстановяване, рехабилитация и възстановяване след бедствие за повишаване на устойчивостта на общностите чрез интегриране на мерки за намаляване на риска от бедствия във възстановяването на физическата инфраструктура и в съживяването на поминъка, икономиките и околната среда ([Общо събрание на ООН, 2016 г.](#)).

естеството на разходите — също и от националните бюджети, подчертават значението на по-доброто повторно изграждане. Чрез Механизма за възстановяване и устойчивост държавите членки ще бъдат подпомогнати при тяхното икономическо възстановяване и дългосрочната им устойчивост. Очаква се националните планове за възстановяване и устойчивост да подкрепят инвестициите и реформите с цел подобряване на устойчивостта спрямо изменението на климата в целия ЕС. Най-малко 37 % от разпределените в плановите средства следва да бъдат насочени към действия в областта на климата, обхващащи както усилията за смекчаване, така и усилията за адаптиране. Освен това с Механизма за възстановяване и устойчивост няма да бъдат подкрепени мерки, които нанасят значителна вреда на околната среда⁴², както и на целта за адаптиране към изменението на климата.

Комисията ще:

- *разработи начини за измерване на потенциалното въздействие на свързаните с климата рискове върху публичните финанси, както и инструменти и модели за изпитване на устойчивостта във връзка с климата и участва в дискусии с държавите членки относно възможността за по-добро отразяване на изменението на климата в националните доклади и фискалните рамки;*
- *проучва и обсъжда с държавите членки действия за смекчаване на фискалното въздействие на явленията, свързани с климата, и намаляване на рисковете за фискалната устойчивост;*
- *проучва заедно с държавите членки дали и до каква степен програмите за стабилност и сближаване могат да се обединят в рамките на адаптирането към изменението на климата;*
- *насърчава по-добрата координация и взаимното допълване между операциите при извънредни ситуации и операциите по възстановяване след бедствие, подкрепени от Фонда „Солидарност“ на Европейския съюз и други фондове на ЕС, за да бъде насърчен принципът за „по-добро повторно изграждане“;*

2.2.4. Насърчаване на природосъобразни решения за адаптиране

Прилагането на природосъобразни решения в по-голям мащаб би повишило устойчивостта спрямо изменението на климата и би допринесло за множество други цели на Европейския зелен пакт. Сините/зелените (за разлика от сивите) инфраструктури⁴³ са многофункционални и печеливши при всякакви обстоятелства решения, които осигуряват множество предимства в областта на околната среда, в социалната и икономическата сфера и помагат да се изгради устойчивост спрямо изменението на климата⁴⁴. Например защита и възстановяване на влажните зони, торфищата и крайбрежните и морските екосистеми; разработване на зелени градски

⁴² По смисъла на член 17 от [Регламента за таксономията \(ЕС\) 2020/852](#).

⁴³ https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/benefits/index_en.htm

⁴⁴ Природосъобразните решения са вдъхновени и подкрепени от природата. Вж. [тук](#), [тук](#), и [Заклучения на Съвета от 16 октомври 2020 г.](#)

пространства и монтиране на зелени покриви и стени; насърчаването и устойчивото управление на горите и земеделската земя ще спомогне за адаптиране към изменението на климата по икономически ефективен начин. От съществено значение е да се изчислят по-добре ползите от тях и те да се представят по по-добър начин на вземащите решения лица и специалистите на всички нива, за да се подобри внедряването⁴⁵. Освен това Комисията ще разработи механизъм за сертифициране на поглъщането на въглерод, който ще даде възможност за надеждно наблюдение и количествено определяне на ползите за климата от множество природосъобразни решения.

Природосъобразните решения са жизненоважни за поддържането на чисти води, океани и почви. Те трябва да имат по-голяма роля при управлението на земеползването и планирането на инфраструктурата с цел намаляване на разходите, предоставяне на устойчиви на климатичните изменения услуги и подобряване на спазването на изискванията за добро екологично състояние от Рамковата директива за водите. Използването на природосъобразни решения във вътрешността на континента, включително възстановяването на действащата подобно на гъба функция на почвите, ще увеличи целогодишното снабдяване с чиста и прясна вода и ще намали риска от наводнения. В крайбрежните и морските райони природосъобразните решения ще подобрят защитата на крайбрежието и ще намалят риска от цъфтеж на водорасли. Едновременно с това те ще осигурят ползи, като например улавяне на въглерод, възможности за туризъм, както и опазване и възстановяване на биологичното разнообразие.

Европа трябва да мобилизира повече инвестиции в природосъобразни решения, за да осигури ползи за адаптирането, смекчаването, намаляването на риска от бедствия, биологичното разнообразие и за здравеопазването. Инвестициите в природосъобразни решения трябва да бъдат жизнеспособни в дългосрочен план, тъй като изменението на климата засилва натиска върху екосистемите. Това може да се осъществи чрез нови и иновативни финансови подходи и продукти по линия на InvestEU⁴⁶, чрез целенасочена подкрепа по програмите на политиката на сближаване и подкрепа за инвестициите, екосхемите и услугите по съветване в рамките на общата селскостопанска политика. Посредством проекти за улавяне на въглероден диоксид Комисията ще насърчи нов бизнес модел за поглъщане на въглерод в почвата, като използва и финансови стимули за разгръщане на природосъобразни решения.

Комисията ще:

- *предложи природосъобразни решения за поглъщането на въглерод, включително отчитане и сертифициране в рамките на предстоящата инициатива за улавяне на въглерод;*
- *развива финансовите аспекти на природосъобразните решения и насърчава развитието на финансови подходи и продукти, които обхващат и природосъобразното адаптиране;*
- *продължи да стимулира и подпомага държавите членки за разгръщане на природосъобразни решения посредством оценки, насоки, изграждане на*

⁴⁵ Тази работа може да се основава на [Насоките на ООН, подкрепените от ЕС изследвания и документи с насоки](#), и на [глобалния стандарт за природосъобразни решения](#) на Международния съюз за опазване на природата.

⁴⁶ Като същевременно напълно спазва своя основан на търсенето подход.

2.3. По-бързо адаптиране: повсеместно ускоряване на адаптирането

За да се ускорят действията за адаптиране, по отношение на изпълнението са необходими ресурси, съизмерими с предизвикателството. ЕС увеличи целевите разходи за действия в областта на климата до 30 % в дългосрочния си бюджет за 2021—2027 г., като адаптирането е ключов компонент. По-нататъшното укрепване на социалното измерение в бюджета на ЕС по линия на Европейския социален фонд ще осигури по-голяма подкрепа за защита на най-уязвимите. Независимо от това приблизителните оценки на инвестициите, необходими за задоволяване на потребностите от адаптиране, показват значителен недостиг на финансиране за устойчиви на климатичните изменения инвестиции в Европа⁴⁷, така че са необходими други източници на финансиране. Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) обяви в новата си пътна карта за климата⁴⁸ пълна подкрепа за новата стратегия на ЕС за адаптиране, която ще бъде доуточнена до края на 2021 г. ЕИБ ще гарантира, че операциите, които подкрепя, са устойчиви на изменението на климата, и че активно ще търси възможности за инвестиции в разработването и внедряването на устойчиви на климатичните изменения технологии, продукти и услуги.

Разликите по отношение на адаптирането към изменението на климата са големи и нарастват, така че трябва да ги преодолеем по-бързо. Европейската агенция за околна среда редовно подчертава този проблем в своите доклади за оценка на адаптирането⁴⁹. Напредъкът в планирането на адаптирането продължава да бъде бавен, а изпълнението и наблюдението са още по-бавни. Текущите мерки са съсредоточени най-вече върху повишаването на осведомеността, институционалната организация или разработването на политики, но същевременно изоставя въвеждането на физически решения, като например създаване на повече зелени площи за намаляване на въздействието на горещините или приспособяване на канализационните системи за по-добро справяне с преливането на валежни води. Следователно целта на настоящата стратегия е акцентът да се измести към разработването и въвеждането на решения, за да се спомогне за намаляване на риска, свързан с климата, повишаване на опазването на климата и защита на достъпа до прясна вода.

2.3.1. Ускоряване на внедряването на решения за адаптиране

Липсата на достъп до приложими решения е една от основните пречки пред адаптирането. Рамковата програма на ЕС и Общността за знания и иновации в областта на климата⁵⁰ вече подкрепят иновациите в областта на адаптирането, но последните изследвания показват необходимост да бъде засилен акцентът върху тях⁵¹. Една от предложените мисии по линия на „Хоризонт Европа“ ще бъде на тема „Адаптиране към изменението на климата, включително промяна в обществото“⁵². Чрез

⁴⁷ Икономическа оценка на равнище ЕС на адаптирането към изменението на климата [BASE](#) (2016).

⁴⁸ [Климат - Пътна карта на ЕИБ за 2021—2025 г](#) (Приета през ноември 2020 г.).

⁴⁹ Неотдавна [относно адаптирането на градовете](#).

⁵⁰ <https://www.climate-kic.org/>

⁵¹ Делът на изобретенията за адаптиране към изменението на климата през 2015 г. е приблизително същият като през 1995 г., докато иновациите в областта на смекчаването на изменението на климата почти са се удвоили. Освен това съвсем малко изобретения за адаптиране са прехвърлени през границите и на практика няма прехвърляне на патентовани знания към държави с ниски доходи ([Световна банка](#)).

⁵² https://ec.europa.eu/info/publications/climate-resilient-europe_en

мисията ще бъдат изпитани интегрирани решения, които могат да спомогнат за постигането на визията за устойчивост спрямо изменението на климата до 2050 г., като акцентът се поставя върху ангажираността на гражданите. След това тези решения могат да се разширят и въведат в Европа и извън нея. Предложението за мисия има за цел да окаже подкрепа за 200 общности да разработят решения за адаптиране чрез промяна и да бъдат разширени 100 задълбочени демонстрации на устойчивост. В „Хоризонт Европа“ също така са планирани мисии за чистотата на почвите и неутрални по отношение на климата градове и океани, които имат пряко отношение към адаптирането на действията⁵³.

Спешно са необходими решения за подпомагане на земеделските стопани и стопаните на земи да се справят с рисковете, свързани с климата. Границите на днешните биогеографски региони ще се изместят на север и към по-голяма надморска височина, което ще промени видовете растителност и екосистемите и ще предизвика големи промени в горите и земеделските земи. Дърветата и културите може да не успеят да се адаптират към подобни промени, особено когато подходящите местообитания са разпокъсани. Едно от решенията е да се използва по-добре генетичното разнообразие и генетичните ресурси на безвредните растения за адаптация въз основа на най-новите научни постижения. Това може да се постигне например чрез по-добро интегриране на съображенията по отношение на адаптирането в начина на стопанисване на горите. Комисията ще улесни разширяването на предлагането на подходящ висококачествен растителен репродуктивен материал, за да бъде подкрепено адаптирането в земеделието, горското стопанство и управлението на земните екосистеми. Необходима е повече работа за насърчаване на съвместното транснационално производство и предаване на семена и посадъчен материал чрез активни политики и действия посредством изменение на Директивата за търговия с горски репродуктивен материал и директивите за търговия със семена и друг посадъчен материал⁵⁴.

Системите за подпомагане на вземането на решения относно устойчивостта спрямо изменението на климата трябва да станат по-достъпни и бързо действащи, за да се насърчи използването им. Комисията ще подкрепи разработването на решения за вземащите решения лица и специалистите в областта на адаптирането. Тези решения ще трябва да работят с определени срокове и с наличните ресурси за финансовия сектор, малките и средните предприятия (МСП) или дребните земеделски производители и да използват основни данни от „Коперник“ и други източници. Публичните органи и управителите на територии, отговорни за обектите по „Натура 2000“, имат нужда от насоки относно подходящите подходи за опазване и стратегии за адаптиране. Чрез мащабни инвестиции от частния сектор в решения за адаптиране ще бъде увеличен и обхватът на наличните възможности и те ще станат по-достъпни за всички. Таксономията на ЕС за устойчиви дейности обхваща адаптирането⁵⁵ и ще действа като благоприятстващ фактор и стимул за насочване на частното финансиране към повишаване на устойчивостта спрямо изменението на климата.

Комисията ще:

⁵³ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe/missions-horizon-europe_en

⁵⁴ https://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/legislation/eu_marketing_requirements_en

⁵⁵ Таксономия на ЕС за устойчиви дейности. За подробности вж. тук.

- изпълни планираната мисия „Хоризонт Европа“ по „Адаптация към изменението на климата“ и други свързани с адаптирането мисии, включително мисии за доброто състояние на почвите и неутрални по отношение на климата градове и океани, щом те бъдат подкрепени;
- подкрепя разработването на допълнителни решения за адаптиране, включително инструменти за подпомагане на вземането на решения за бързо реагиране, за да обогати инструментариума на специалистите в областта на адаптирането;
- включи адаптирането в актуализираните си насоки относно „Натура 2000“ и изменението на климата, както и в насоките за опазващо биологичното разнообразие залесяване и повторно залесяване, а също и в бъдещата Стратегия за горите;
- засили подкрепата си за защита на потенциала на генетичните ресурси за адаптиране, включително като предложи законодателство относно производството и търговията със семена;
- продължи да развива таксономията на ЕС за устойчиви дейности за адаптиране към изменението на климата.

2.3.2. Намаляване на риска, свързан с климата

Инвестирането в устойчива на климатичните изменения инфраструктура се отплаща. Инфраструктурата често е годна за използване много десетилетия, но голяма част от съществуващата инфраструктура не е устойчива на променящия се климат. За да се сведе до минимум рискът от бедствия и за да бъдат рентабилни през целия си жизнен цикъл, инвестициите в инфраструктура следва да бъдат устойчиви на климатичните изменения. Това може да изисква допълнителни предварителни разходи от около 3 % от даден проект, но съотношението между разходи и ползи при инвестициите в устойчивост е около 1:4⁵⁶. Комисията разработи подробни насоки за климатична устойчивост за нови големи инфраструктурни проекти. Тези насоки са актуализирани и ще бъдат разширени, за да обхванат други фондове на ЕС⁵⁷, като специално внимание ще се обръща върху инфраструктурата от критично значение. Комисията ще продължи да актуализира насоките и да ги разширява, за да обхване и съществуващата инфраструктура, и ще насърчава използването им извън финансирането от ЕС. Тя ще използва също така инструменти на външната политика и двустранни и многостранни платформи за насърчаване на международното прилагане на тези насоки. Комисията работи с европейските организации по стандартизация, за да актуализира стандартите, регулиращи безопасността и функционирането на инфраструктурата в променящия се климат. Те изготвиха насоки за разработчиците на стандарти и като пилотен проект инициираха актуализирането на 12 стандарта за инфраструктура. Това действие ще обхване по-широк спектър от стандарти и ще спомогне за ускоряване на стандартизацията на решенията за адаптиране⁵⁸. Комисията

⁵⁶ <https://gca.org/reports/adapt-now-a-global-call-for-leadership-on-climate-resilience/>

⁵⁷ В дългосрочния бюджет на ЕС за периода 2021—2027 г.: InvestEU, Механизъм за свързване на Европа (МСЕ), Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР), Кохезионен фонд (КФ) и Фонд за справедлив преход (ФСП).

⁵⁸ За да се актуализират съществуващите стандарти за безопасност и ефективност на инфраструктурата и оборудването за бъдещите климатични условия. Със стандартите се насърчават технически решения, които спомогат за адаптирането на активите към променящия се климат, например зелени покриви и стени.

ще насърчи държавите членки да включат националната стандартизация в изпълнението на националните си стратегии за адаптиране в допълнение към работата по стандартизация на равнище ЕС.

При действията за адаптиране към изменението на климата трябва да се засилят полезните взаимодействия, като се работи на по-широка основа за предотвратяване и намаляване на риска от бедствия. И двата аспекта предоставят множество допълващи се подходи за управление на рисковете, свързани с климата, с цел изграждане на устойчиви общества. По-добра съгласуваност по отношение на практики, стандарти, насоки, цели, ресурси и знания би могла да бъде постигната чрез по-тясна координация на национално равнище, на равнище ЕС (в рамките на Механизма за гражданска защита на Съюза) и в международен план (съгласно Рамковата програма от Сендай за намаляване на риска от бедствия). Въз основа на своя *Преглед на рисковете от природни и причинени от човека бедствия, с които Европейският съюз може да се сблъска*⁵⁹, съответните изследователски проекти⁶⁰, своята серия доклади от проучването PESETA⁶¹ и като взема предвид съществуващите разпоредби за секторите, Комисията ще изготви общоевропейска оценка на риска, свързан с климата. В тази оценка ще бъде обърнато специално внимание на заплахите за здравето, уязвимостта на екосистемите, инфраструктурите от критично значение, проектите от общ интерес на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T)⁶² и коридорите на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) и „проблемните точки“ на мрежите. Комисията ще спомогне за справяне с преливането на валежни води и градския отток като част от преразглеждането на Директивата за пречистването на градските отпадъчни води и ще споделя най-добри практики за предотвратяване на замърсяването на водите вследствие на промишлени аварии, причинени от наводнения и суши.

Трябва да положим повече усилия, за да направим европейския сграден фонд устойчив на въздействието на изменението на климата. Екстремните метеорологични условия и дълготрайните климатични промени могат да увредят сградите и потенциала им за смекчаване на въздействията, например слънчевите панели или топлоизолацията могат да пострадат след градушки. Сградите обаче могат да допринесат и за адаптиране в по-голям мащаб, например чрез задържане на вода на местно ниво чрез зелени покриви и стени, което ще намали ефекта на градския топлинен остров. Във вълната на саниране и Плана за действие за кръговата икономика устойчивостта спрямо изменението на климата се отбелязва като ключов принцип. Комисията ще проучи възможностите за по-добро предвиждане на натиска върху сградите, предизвикан от климата, както и тези за интегриране на съображенията за устойчивост спрямо изменението на климата в строителството и санирането на сгради чрез критерии за екологосъобразни обществени поръчки за обществени сгради, цифров дневник на сградите и като част от процеса за преразглеждане на Директивата за енергийните характеристики на сградите и Регламента за строителните продукти.

⁵⁹ SWD(2020) 330 final. https://ec.europa.eu/echo/news/european-commission-publishes-new-report-disaster-risks-eu_en

⁶⁰ Например, за съгласуване на адаптирането към изменението на климата и за намаляване на риска от бедствия или вторичните рискове от последиците от изменението на климата.

⁶¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>

⁶² В преразглеждания регламент за TEN-E се съдържа изискване проектите от общ интерес да включват мерки за адаптиране към изменението на климата в етапа на проектирането и като част от оценката на въздействието върху околната среда и относимите разрешителни в областта на околната среда.

Комисията ще:

- *подобри насоките за климатична устойчивост и ще насърчи използването им в Европа и в чужбина;*
- *разработи общоевропейска оценка на риска и ще придаде повече тежест на съображенията относно климата в предотвратяването и управлението на рисковете от природни бедствия в ЕС;*
- *разгледа готовността и реакцията на равнище ЕС спрямо всички заплахи за здравето, които са свързани с изменението на климата, посредством законодателството на ЕС относно заплахите за здравето и, в зависимост от случая, планирания орган на ЕС за готовност и реакция при извънредни здравни ситуации;*
- *засили сътрудничеството организациите по стандартизация, за да направят своите стандарти устойчиви на климатичните изменения и да разработят нови такива за решения за адаптиране към изменението на климата;*
- *подкрепя интегрирането на съображенията за устойчивост спрямо изменението на климата в критериите, приложими за изграждането и санирането на сгради и инфраструктура от критично значение.*

2.3.3. Отстраняване на пропуските в опазването на климата

Пропуските в опазването на климата представляват делът на незастрахованите икономически загуби, причинени от бедствия, свързани с климата. Изглежда, че увеличаването на тези пропуски се дължи на бавните действия за адаптиране и по-честите екстремни метеорологични явления при липсата на по-високи равнища на навлизане на застраховане, свързано с климата⁶³. Освен това известните загуби са прогнозни стойности от долната граница, които не представят тенденциите. Последниците от изменението на климата пораждат рискове с дестабилизиращ ефект за активите и бизнеса. Бизнесът може да смекчи до известна степен рисковете, когато произтичащите от тях загуби бъдат покрити от застраховки, включително чрез инструменти за обединяване на риска както на национално, така и на трансгранично равнище. Днес средно само 35 % от свързаните с климата икономически загуби са застраховани, а в някои части на Европа те са едва 5 % или по-малко.

Използването на застраховката като механизъм за прехвърляне на риска с цел поемане на финансови загуби, произтичащи от свързани с климата рискове, може да бъде първата стъпка от отговор на кризата към управление и предвиждане на риска. Според доклад на застрахователния сектор увеличаването на застрахователното покритие с 1 % може да намали с 22 % глобалните разходи за данъкоплатците или правителствата, дължащи се на бедствия, свързани с климата⁶⁴. Както застрахователният сектор в ЕС, така и Европейският орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA), предупредиха за очертаващите се опасения във връзка с възможността за застраховане и достъпността на застраховките в засегнат от климатичните изменения свят. Ето защо е важно да се изследва и

⁶³ ЕИП (2019 г.) [Икономически загуби от екстремни явления, свързани с климата](#).

⁶⁴ Доклад на Lloyd's относно недостатъчните застраховки в световен мащаб, 2012 г.

стимулира използването на застраховки за природни бедствия в държавите членки, както и да се насърчават националните схеми за застраховане срещу бедствия, които стимулират потребителите да инвестират в адаптиране. Това ще бъде подпомогнато чрез разработване на таблото на ЕЮРА за природни бедствия и публикуването на насоки за действията на правителствата⁶⁵. В крайна сметка механизмът, въведен с настоящата стратегия, ще доведе до национални оценки на степента на навлизане на застраховките и препоръки за подобряването на това навлизане.

Диалогът и иновациите могат значително да увеличат потенциала за устойчивост спрямо изменението на климата на застрахователните режими. Комисията ще улесни сътрудничеството и обсъждането на най-добрите практики между заинтересованите страни в застрахователния сектор, ще подпомогне диалога между застрахователи, презастрахователи, публични органи и други заинтересовани страни, като например строителни предприемачи и оператори на инфраструктура, когато се касае за архитектурната среда. Като част от бъдещата обновена стратегия за устойчиво финансиране Комисията ще проучи възможността за по-нататъшни действия в областта на предлагането на застрахователни продукти, свързани с климата. Сред тях ще бъдат най-добрите практики при финансовите инструменти за управление на временни рискове, независимо дали са причинени от пазара, или от климатичните явления, както и потенциалът за нови и иновативни решения за прехвърляне на риска⁶⁶.

Комисията, в контекста на обновена стратегия за устойчиво финансиране, ще:

- *подпомага изследването на разпространението на застраховки срещу природни бедствия в държавите членки, ще насърчава тези застраховки, например чрез насоки и ще прикани ЕЮРА да разработи своята таблица за природните бедствия, която ще даде възможност за изработване на оценки за равнището в различните държави;*
- *работи за засилване на диалога между застрахователните дружества, създателите на политики и други заинтересовани страни;*
- *идентифицира и популяризира в тясно сътрудничество с ЕЮРА най-добрите практики при финансовите инструменти за управление на риска;*
- *проучва по-широкото използване на финансови инструменти и иновативни решения за справяне с рисковете, предизвикани от климата.*

2.3.4. Осигуряване на наличност и устойчивост на прясната вода

Да се гарантира, че прясната вода е достъпна по устойчив начин, е от основно значение за устойчивостта спрямо изменението на климата. Водата е основа на много икономически сектори и достъпът до питейна вода е основна човешка нужда⁶⁷, но проливните дъждове и наводненията могат да имат опустошителни последици за общностите и инфраструктурата. Европа все по-често се сблъсква със ситуации на

⁶⁵ Таблица на ЕЮРА [за недостига на осигурителна закрила](#) и [документ за обсъждане](#).

⁶⁶ Щатът Кинтана Роо в Мексико е сключил застрахователна полица за риф, за да предпази крайбрежието си и туристическия сектор от големи урагани. През октомври 2020 г. ураганът „Делта“ доведе до първо изплащане в размер на около 700 000 EUR, което ще бъде използвано за поправяне на рифа.

⁶⁷ Както е признато в [Принцип 20 от Европейския стълб на социалните права](#), водата и канализацията се поставят сред основните услуги, до които всеки трябва да има достъп.

твърде голямо или недостатъчно количество вода. Интелигентното устойчиво използване на водата изисква трансформационни промени във всички сектори. Комисията ще отдаде приоритет на това чрез засиленото използване на Общата стратегия за изпълнение на Рамковата директива за водите и Директивата относно наводненията. Природосъобразните решения са особено подходящи с оглед на устойчивостта спрямо изменението на климата по отношения на въздействието върху водите. Изменението на климата изостря предизвикателството да се споделят водните ресурси и изисква по-тясно сътрудничество между органите по адаптиране и тези за управление на водите, в това число и в трансграничен аспект⁶⁸.

Необходимо е също така рязко да намалим използването на вода. За тази цел Комисията ще насърчава по-широкото използване на планове за управление на сушите, мерки за увеличаване на капацитета на почвите за задържане на вода и повторното безопасно използване на водата. Комисията ще обърне внимание на по-ефективното използване на водата и повторното използване на водата чрез повишаване на изискванията за продуктите, подлежащи на екодизайн и енергийно етикетирание, производството на енергия, жилищата и сградите, както и за селското стопанство, а освен това ще проучи как да се подобри пестенето на вода в промишлените инсталации. Комисията и държавите членки трябва също така да насърчават прехода към технологии и практики за пестене на вода, като определят цена, която правилно отразява стойността на водата. Това може да се постигне чрез насърчаване на инструменти като разпределение на водните ресурси, системи за разрешаване на използването на вода, както и чрез включване на външни фактори, свързани с околната среда. В селското стопанство са необходими основан на знанието подход, както и високотехнологични и природосъобразни решения, за да се осигури устойчиво използване на водата. Държавите членки могат да подкрепят прецизното земеделие чрез националните стратегически планове в рамките на общата селскостопанска политика. Държавите членки трябва също така да гарантират, че цената на водата се определя правилно в съответствие с Рамковата директива за водите, така че потребителите да не бъдат подвеждани относно действителните разходи за храна.

Изменението на климата застрашава и качеството на водата. Стабилното и сигурно снабдяване с питейна вода е от най-голямо значение и то трябва да бъде гарантирано. Изменението на климата ще увеличи риска от заразяване и интензивно замърсяване на прясната вода поради явления като намален отток на реките, повишени температури на водата, наводнения и загуба на гори. Важно е анализите на риска като част от плановете за управление на (питейни) водите да отчитат въздействието на изменението на климата, да се разработят технологии за наблюдение на водите и да се осигури минималният отток на реките. Те ще играят важна роля за гарантиране на качеството на водата и за запазване на достатъчно количество вода за околната среда и за всички хора. По подобен начин е важно да се увеличи до максимум способността на почвите да пречистват водата и да намаляват замърсяването.

⁶⁸ Примерите за сътрудничество в трансграничен план включват [водосборният басейн на река Рейн](#), и [Международната комисия за опазване на река Дунав](#).

Комисията ще:

- *подпомага гарантирането на устойчиво на климатичните изменения устойчиво използване на водата в различните сектори и държави чрез подобряване на координацията на тематичните планове и други механизми, като например разпределение на водните ресурси и разрешителни за вода;*
- *спомага за намаляване на използването на вода чрез повишаване на изискванията за спестяване на вода по отношение на продуктите, насърчаване на ефективното използване и икономите на вода, както и чрез насърчаване на по-широкото използване на плановите за управление на сушите и устойчивото управление на почвите и земеползването;*
- *подпомага гарантирането на стабилно и сигурно снабдяване с питейна вода, като насърчава включването на рисковете от изменението на климата в анализите на риска при управлението на водите.*

3. ЗАСИЛВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ДЕЙСТВИЯ ЗА УСТОЙЧИВОСТ СПРЯМО ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА

Нашата амбиция за адаптиране към изменението на климата трябва да съответства на глобалната ни ръководна роля в смекчаването на изменението на климата. В Парижкото споразумение бе установена глобалната цел за адаптиране и адаптирането бе подчертано като ключов фактор за устойчивото развитие. Адаптирането е хоризонтален елемент във външната дейност на ЕС и държавите членки, като обхваща международното сътрудничество, миграцията, търговията, земеделието и сигурността⁶⁹. За да постигнат максимални резултати, ЕС и неговите държави членки следва да работят по съгласуван и координиран начин. Изменението на климата и сигурността са взаимосвързани; Комисията и върховният представител подчертаха още през 2008 г., че изменението на климата представлява фактор за умножаване на заплахите, който изостря съществуващите напрежения и нестабилност.⁷⁰

ЕС ще насърчава поднационални, национални и регионални подходи за адаптиране, като обърне специално внимание на адаптирането в Африка и малките островни развиващи се държави и най-слабо развитите държави. Външната дейност трябва да бъде по-ефективно насочена към адаптирането посредством подход, съчетаващ хуманитарното развитие и мира, за да бъдат достигнати най-уязвимите и изложени на конфликти или маргинализирани общности, без да бъдат пропуснати нито един човек или място. Необходими са специфични, специално пригодени мерки за справяне с непропорционалното въздействие на изменението на климата върху уязвимите групи, както и върху правата на човека.⁷¹ Диалозите с държавите партньори трябва да има за цел засилване на сътрудничеството в областта на адаптирането към изменението на климата, постигане на по-добро

⁶⁹ Например редица селскостопански стоки, изнасяни за ЕС, са изложени на риск от екстремни климатични условия и бавно настъпващи климатични промени — необходими са адаптиране и диверсификация на търговията, за да бъдат подпомогнати общностите, зависими от такъв износ.

⁷⁰ [S113/08 Изменение на климата и международната сигурност](#)

⁷¹ Значителна работа бе извършена в [Работната група по въпросите на разселването на РКООНИК](#). Вж. също [Стратегията на ЕС за равенство на половете](#) и [Стратегията за правата на хората с увреждания](#).

разбиране на свързаните с адаптирането предизвикателства в трети държави и насърчаване на действията и добрите практики за адаптиране към изменението на климата. Приоритет ще бъде отдаден на уязвимите към климатичните изменения държави и онези, които са особено активни партньори в действията в областта на климата. ЕС ще прилага Зелена програма за Западните Балкани и силни партньорства със своите съседи, по-специално в региона на Средиземноморието⁷².

ЕС има традиция на сътрудничество с други държави в работата за адаптирането към изменението на климата на всички равнища. В основата на външното действие на ЕС по отношение на адаптирането трябва да бъдат моделът за икономическо, екологично и обществено развитие от целите на ООН за устойчиво развитие и Европейския зелен пакт. Този модел на развитие се основава на устойчивост, планиране, подкрепа за местните групи, предотвратяване и добре информирано вземане на решения. Национално определеният принос, националните планове за адаптиране, както и други планове, свързани с климата (например биоразнообразие, намаляване на риска от бедствия), предлагат солидна платформа за сътрудничество. ЕС може да извлече поуки и от другите: много от нашите международни партньори отдавна са на първа линия в действията, свързани с изменението на климата, и имат ценен опит, който може да помогне на Европа да постигне по-голяма устойчивост спрямо изменението на климата.

Налице е спешна нужда от допълнителни финансови ресурси в международен план за адаптиране към изменението на климата — както от публични, така и от частни източници. Ще бъдат разработени иновативни механизми за финансиране, за да бъде мобилизирано частно финансиране в областта на адаптирането в държавите партньори. В допълнение към увеличаването на подкрепата за адаптиране финансирането на борбата с изменението на климата трябва да бъде насочено към най-ефективните действия и към държави и общности, които са особено уязвими към въздействието на изменението на климата и имат по-малък капацитет за действие. За да бъдат отделени ресурси за устойчивост спрямо изменението на климата, са необходими политическо ръководство, съвместни международни действия и ангажираност.

Карте 2: Адаптиране към изменението на климата в Африка⁷³

*Както ЕС, така и Африка се борят с изменението на климата*⁷⁴ Световната банка изчислява, че само в Субсахарска Африка изменението на климата може да предизвика миграция на до 70 милиона души до 2050 г. ЕС вече се ангажира да помогне на Африка да се адаптира към един по-враждебен климат, включително чрез природосъобразни решения като инициативата за Великата зелена стена. През периода 2014—2019 г. ЕС мобилизира приблизително 3,4 милиарда евро за подпомагане на адаптирането към изменението на климата в региона. ЕС оказва подкрепа, наред с друго, на Африканската инициатива за адаптиране, на капацитета на Африка за поемане на риск и стартира Африканското партньорство за научни изследвания и иновации.

⁷² Средиземно море е особено силно засегнат от изменението на климата регион, тъй като се затопля с 20 % по-бързо от средните темпове на затопляне в световен мащаб, което показва важността на подкрепата за усилията за адаптиране в региона на южното съседство.

⁷³ Африка е един от най-уязвимите континенти поради високата си експозиция и ниския капацитет за адаптиране (Четвърти доклад за оценка на IPCC, работна група 2).

⁷⁴ Към цялостна стратегия с Африка“, JOIN(2020) 4 final

ЕС ще подкрепя и насърчава държавите партньори в разработването на местни, национални и регионални действия за адаптиране и стратегии за намаляване на риска от бедствия. ЕС ще продължи да работи с водещи африкански инициативи и институции, подкрепящи регионалното адаптиране и управлението на риска от бедствия. Тези усилия ще бъдат подпомогнати от подхода „Team Europe“ и ще се преследва интеграция между адаптирането, развитието и хуманитарната помощ.

3.1. Увеличаване на подкрепата за международната устойчивост и готовност по отношение на климата

Подпомагането на държавите партньори да се адаптират към изменението на климата включва предоставяне на ресурси, приоритизиране на действията и повишаване на ефективността. Това може да бъде постигнато чрез прилагане на всеобхватни подходи за управление на риска посредством национални или поднационални политики за адаптиране и устойчивост спрямо изменението на климата във взаимодействие с управлението на риска от бедствия и екологичните и социалните политики. Подкрепата ще се съсредоточи върху изграждането на административен капацитет, оценка на експозицията и уязвимостите, подобряване на събирането на данни и анализите, разработване на планове за адаптиране в съответствие с националните приоритети и уязвими области и насърчаване на устойчиви на климатичните изменения структурни реформи и природосъобразни решения с оглед на съпътстващите ги ползи.

Изменението на климата увеличава заплахите за международната стабилност и сигурност, които засягат по-специално хората, които вече се намират в несигурно и уязвимо положение. Изменението на климата все повече се признава като фактор, който допринася за ожесточени конфликти⁷⁵. Действията за адаптиране могат да бъдат ценен инструмент за предотвратяването на конфликти и медиация. Целите в областта на човешкото развитие и целите за климата следва да се вземат предвид при изграждането на устойчивост в нестабилните, засегнати от конфликти държави. Стратегиите, програмите и проектите за адаптиране следва да бъдат проектирани по отчитащ конфликтите начин, за да се избегне повишаването на напрежението. Това е важно за намаляване на рисковете от разселване, свързано с изменението на климата, и за по-добро разбиране и управление на взаимовръзките между изменението на климата, сигурността и мобилността⁷⁶.

Комисията ще предприеме адаптиран подход, за да подпомогне повишаването на устойчивостта спрямо изменението на климата в световен мащаб. ЕС ще увеличи подкрепата си за местните органи в съответствие с Новата програма на ООН за градовете. Това ще включва напредък по адаптирането в рамките на Световния конвент на кметовете, насърчаване на устойчиво и стабилно развитие на градовете и селските райони, подпомагане на ангажираността на общностите в планирането и изпълнението на водени на местно равнище действия за адаптиране, поставяне на акцент върху неформалните селища и насочване на финансови ресурси към действия на местно равнище. ЕС ще включи съображенията относно климата към международните ресурси, управлявани от ЕС съвместно с други партньори, като например международния риболов или опазването на биологичното разнообразие

⁷⁵ Изследванията показват например, че предизвиканият от изменението на климата недостиг на ресурси и промените модели на миграция косвено допринасят за конфликти, както и за сблъсъци между фермери и пастири.

⁷⁶ С [Центъра за знания в областта на миграцията и демографията](#), [Експертния център за управление на риска от бедствия](#) and [„Хоризонт 2020“](#).

извън областите на национална юрисдикция съгласно Конвенцията на ООН по морско право. Той ще взаимодейства и с регионалните организации за управление на рибарството, включително Комисията за опазване на антарктическите живи морски ресурси, за насърчаване на адаптирането и създаването на нови морски защитени райони.

Европейският съюз ще:

- *засили подкрепата за разработването и изпълнението на национално определения принос и националните планове за адаптиране в държавите — партньори на ЕС и ще интегрира чувствителна към конфликти, изпреварваща и превантивна устойчивост спрямо изменението на климата в съответните политики и инструменти на ЕС за външна дейност;*
- *интензифицира и разшири подкрепата за адаптирането към изменението на климата към местните органи в държавите — партньори на ЕС, ще разработи регионални програми включително за държави от южното и източното съседство на ЕС и потенциалните държави кандидати;*
- *включи съображенията за изменението на климата в бъдещото споразумение за опазването и устойчивото използване на морското биологично разнообразие в районите извън националните юрисдикции;*

3.2. Увеличаване международното финансиране за изграждане на устойчивост спрямо изменението на климата

Изключително важно е да се набележат нови и иновативни финансови ресурси за адаптиране и устойчивост, по-специално за най-слабо развитите държави и малките островни развиващи се държави. В световен мащаб около 93 % от финансирането от публичния и частния сектор за действия в областта на климата се насочва към смекчаването⁷⁷. Средствата за адаптиране към изменението на климата възлизат средно на 25 милиарда евро годишно през 2017 г., но се оценява, че нуждите са десетократно по-големи⁷⁸. ЕС и неговите държави членки увеличиха общата си подкрепа за финансирането на борбата с изменението на климата за трети държави със 7,4 % през 2019 г., като сумата достигна до 21,9 милиарда евро, 52 % от които бяха изразходвани за подпомагане на партньорите на ЕС да се адаптират към изменението на климата⁷⁹. ЕС получи международно признание за осигуряването на висок дял от финансирането на борбата с изменението на климата в рамките на международното сътрудничество на ЕС, и по-специално за адаптиране, като е важно това да се запази и в бъдеще. Комисията ще се стреми да се увеличат ресурсите и допълнителното мобилизиране на по-мащабно финансиране за адаптиране, включително чрез иновативни механизми като Европейския фонд за устойчиво развитие плюс (ЕФУР+), привличане на ресурси по двустранни канали и чрез държавите — членки на ЕС.

ЕС ще предостави целева подкрепа за държавите партньори, за да спомогне за отключване на съществуващи и нови финансови ресурси за адаптиране към изменението на климата. Това включва подпомагане на държавите партньори при достъпа до финансиране на борбата с изменението на климата от международни

⁷⁷ [Инициатива на политиката в областта на климата](#) (2019 г.):

⁷⁸ <https://www.cas2021.com/documents/reports/2021/01/22/state-and-trends-in-adaptation-report-2020>

⁷⁹ Това включва финансиране, предвидено само за адаптирането, и едновременно за смекчаване и адаптиране.

източници, като например Зеления фонд за климата и Фонда за адаптация, и сътрудничество с банки за многостранно развитие, финансови институции и частния сектор. Необходимо е специално внимание, за да се гарантира, че финансовите ресурси достигат до най-уязвимите общности в развиващите се държави, например онези с традиционно ограничен институционален капацитет за усвояване на международни финансови ресурси, особено в нестабилните и засегнатите от конфликти държави. ЕС ще насърчава използването на финансови инструменти, за да стимулира финансирането на международното управление на риска от бедствия, свързани с климата. Те включват застраховка на публични активи, фондове за непредвидени обстоятелства и кредитни линии, както и държавно или частно застраховане. ЕС ще се стреми също така да насърчава климатичната устойчивост на съществуващите и новите инвестиции, като се започне от инвестициите, подкрепени финансово от ЕС.

Европейският съюз ще:

- *се стреми да увеличи международното финансиране на борбата с изменението на климата за целите на адаптирането чрез инструментите на ЕС за външна дейност и чрез привличане на инвестиции от частния сектор;*
- *насърчава разработването и прилагането на стратегии за финансиране, свързано с риска от бедствия, с цел повишаване на макроикономическата устойчивост спрямо изменението на климата в държавите партньори;*
- *подкрепя държавите партньори при разработването на политики и стимули за насърчаване на устойчиви на климатичните изменения инвестиции, включително природосъобразни решения;*
- *подобри климатичната устойчивост на всички външни инвестиции и дейности на ЕС.*

3.3. Укрепване на глобалния ангажимент и обмена по отношение на адаптирането

Нарастващият темп на адаптиране ще бъде засилен на международно равнище. Като най-силен привърженик на амбициозните международни действия съгласно Парижкото споразумение, ние ще продължим да отговаряме на подновените призови за разширяване на многостранното сътрудничество. Това ще включва работа с останалите страни по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата и Парижкото споразумение, за да се гарантира, че в международните преговори се обръща адекватно внимание на адаптирането към изменението на климата и проблемите със загубите и щетите. Като част от този ангажимент ЕС ще съобщи планове за адаптиране и действия съгласно Парижкото споразумение, за да се подчертае еднаквото значение на адаптирането и смекчаването.

ЕС е добре подготвен да провежда структуриран диалог за споделяне на решения и също така има желание да се учи от другите. ЕС има богат опит в прилагането на политики за адаптиране. Чрез информационни услуги като предоставяните от „Коперник“ той може да подкрепи държавите партньори при управлението на природните ресурси, оценяването на климатичните рискове и подготвянето на подходящи отговори. ЕС е силно ангажиран с международното управление, наблюдение и изследване на океаните и участва в глобални мрежи като международната инициатива за кораловите рифове. Съществуват значителни пропуски

в знанията и иновативни подходи, във връзка с които ЕС би могъл да се възползва от съществуващия опит, например по отношение на ръководено от общностите и природосъобразно адаптиране. Това е с неотложна важност за най-отдалечените региони и отвъдморските страни и територии, които вече са изправени пред сериозна предизвикателствата, свързани с адаптирането. Ние ще се присъединим и към глобални и регионални инициативи, свързани с адаптирането, например Обединението за научни изследвания на Атлантическия океан, и ще ги подкрепяме и разширяваме.

Въздействието на изменението на климата има неблагоприятни последици отвъд границите и на континентите. Дори климатичните въздействия на местно равнище имат регионални или глобални последици и такъв трансграничен риск, свързан с климата, може да достигне Европа. Например нарушаването на пристанищната инфраструктура може да попречи или дори да затвори търговските пътища както за блага, така и за стоки, с потенциални каскадни ефекти в международните вериги за доставки. За да обърнем внимание и на споделените предизвикателства на взаимосвързаните общества (например миграция, конфликти, разселване), екосистемите (например споделени речни басейни, океаните и полярните региони) и икономиките (например глобални вериги за създаване на стойност), ние ще засилим сътрудничеството и диалога по въпросите на адаптирането в нашите търговски споразумения.

Европейският съюз ще:

- *представи плановете и действията на ЕС за адаптиране съгласно Парижкото споразумение;*
- *задълбочава политическия ангажимент за адаптиране към изменението на климата с международни и регионални партньори и държави партньори;*
- *увеличава набора от знания и инструменти за адаптиране, достъпни за държави извън ЕС, и ще насърчава адаптирането в зелени алианси и партньорства;*

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Адаптирането е ключов елемент от глобалния отговор на изменението на климата. Понастоящем ЕС и световната общност не са достатъчно подготвени за нарастващата интензивност, честота и всеобхватност на въздействието на изменението на климата, по-специално поради продължаващото да нарастване на емисиите. Трябва бързо да изградим своята устойчивост към изменението на климата, като преминем от повишена осведоменост и обществена загриженост към масови действия за адаптиране. Настоятелните предупреждения от научната общност, повишената видимост на въздействието на изменението на климата в Европа и възстановяването от пандемията превръщат всичко това в определящ момент за предприемане на действия в областта на изменението на климата и запазване на наследството на настоящите поколения, за да бъдат защитени бъдещите.

Новата стратегия на ЕС за адаптиране проправя пътя за по-голяма амбиция по отношение на устойчивостта спрямо изменението на климата: през 2050 г. ЕС ще бъде устойчиво на изменението на климата общество, напълно адаптирано към неизбежното въздействие на изменението на климата. Поради тази причина адаптирането към изменението на климата е неразделна част от Европейския зелен пакт и неговото външно измерение и е стабилно интегрирано в предложения

европейски законодателен акт за климата. Новата стратегия на ЕС има за цел да активизира действията в икономиката и обществото, за да се приближим към визията за устойчивост спрямо изменението на климата за 2050 г., като същевременно се увеличи взаимодействието с други области на политиката, като например биологичното разнообразие. Ще работим за постигането на тази визия чрез подобряване на знанията за климатичните въздействия и решенията за адаптиране с цел управление на несигурността, чрез по-активно планиране на адаптирането и оценка на риска, свързан с климата, чрез ускоряване на действията за адаптиране и чрез помощ за укрепване на устойчивостта спрямо изменението на климата в световен мащаб. Комисията ще гарантира, че стратегията е тясно съгласувана с останалите елементи на Европейския зелен пакт.

Комисията приканва Европейския парламент и Съвета да одобряват настоящата стратегия и заедно с Комитета на регионите и Европейския икономически и социален комитет да изградят съвместно устойчив на климатичните изменения Съюз. Комисията ще се обърне към обществеността, към градовете, бизнеса, социалните партньори и регионите, за да ги насърчи да участват активно в изпълнението на настоящата стратегия и да обединят усилията си в отговор на предизвикателството, свързано с адаптирането.